

CHRISTIAN W. SCHENK

Un artizan al fragilității existențiale și al cotidianului poetic: Robert Șerban
din volumul în lucru “Exegeze: Adevărata mea generație”

În peisajul liricii contemporane românești, Robert Șerban ocupă un loc aparte, printr-o voce poetică unică, subtilă, mereu atașată de materialitatea vieții cotidiene și, în același timp, deschisă spre un transcendent discret, în care fragilitatea umană devine temă fundamentală. Încă de la debutul său cu volumul *Firește că exagerez* (1994), laureat cu Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din România, Șerban a demonstrat că își propune nu o reformare radicală a limbajului poetic, ci o redescoperire a firescului printr-o tensiune subtilă între simplitate și profunzime. Poezia lui îmbină o aparentă lejeritate cu o meditație gravă asupra existenței, moștenind, într-un sens profund, atitudinea unor poeți precum Raymond Carver sau Tomas Tranströmer, fără a-și pierde identitatea profund românească. În volumul *Cinema la mine-acasă* (2006), Șerban scrie: “acasă / la filme despre moarte / despre viață / eu plâng și fut”. Această frază – brutală, confesivă, imposibil de uitat – captează esența unui poet care nu disociază senzualitatea de vulnerabilitate, nici carnalitatea de melancolie. În maniera unui Charles Bukowski rafinat de o sensibilitate est-europeană, Șerban explorează existența ca o stare de marginalitate afectivă și ontologică. Robert Șerban folosește un limbaj minimalist, dar pregnant, mizând adesea pe forța albului paginii, pe tensiunea absenței: „oamenii știu însă că / poezia este ceea ce rămâne din viață / după ce o trăiești”. Acest credo poetic rezonază cu filosofia lui Paul Celan, pentru care poezia era „o posibilitate de a respira întru adevăr în fața nimicului” (Atemwende, 1967). La fel ca Celan, Robert Șerban vede poezia ca pe o ultimă formă de rezistență intimă, o „împietire a suflului cu vidul”, în care fiecare cuvânt devine un gest de salvare împotriva dizolvării interioare. Dar, spre deosebire de dramatismul radical al lui Celan, Șerban introduce o doză de ironie blândă și o nostalgie caldă, specifică poetului est-european postcomunist. În această privință, el se apropie mai degrabă de un Tomas Tranströmer, laureatul Premiului Nobel, care afirma: „Realitatea este adesea mai mare decât ceea ce cuvintele pot cuprinde. Poezia este acea fereastră care se deschide către invizibil.” Șerban știe să deschidă această „ferastră” prin detalii aparent banale – o casă, un drum, o ploaie –, care devin puncte de iradiere a unor emoții fundamentale. În *Moartea parafină/Feintod* (2010), poetul își asumă moartea ca un companion familiar și cotidian, nu ca pe un eveniment excepțional: „m-am hotărât să nu mai scriu despre moarte / niciodată // *ce idee grozavă!* / ai exclamat / și ți-ai trecut fericită palmele dintr-una în alta / ca atunci când nu știi dacă e mai bine să aplauzi / ori să mulțumești cerului // ți-ai așezat capul pe umărul meu / și ai șoptit / *ce idee grozavă / se vede că azi e duminică / ziua în care Dumnezeu a fost / în sfârșit / liber*”. Este o moarte domesticită, un concept care îl apropie de marea tradiție a poeziei existențialiste europene, de la Rainer Maria Rilke la René Char, dar cu o ironie subtilă care îl individualizează.

În lirica lui Robert Șerban, banalitatea nu este o limitare, ci o sursă de transcendere. Astfel, el se înscrie într-o tradiție a „poeziei cotidiene” în care putem regăsi autori precum Frank O'Hara sau Wisława Szymborska – poeți capabili să extragă miracolul din cele mai obișnuite situații. Așa cum Szymborska nota: „Poetul trebuie să găsească ceva extraordinar în ceea ce este aparent neînsemnat.” Șerban o face cu măiestrie: un fotoliu rupt, un pește în acvariu, o seară ploioasă devin prilejuri de iluminare discretă, de nostalgie îmbibată în gesturi simple. În acest sens, poezia sa se aliniază spiritului postmodern moderat: refuză marile sisteme teoretice, dar păstrează credința în emoție și autenticitate. Robert Șerban nu scrie „cu mască”, dar nici fără conștiința trecutului literar. Îi simțim în fundal amprenta unor Ion Vinea, Geo Bogza (în faza sa lirică), dar și subtila irizare suprarealistă a lui Leonid Dimov. Totodată, contactul său constant cu literatura universală – vizibil și în volumele de interviuri cu mari personalități culturale – adaugă poeziei sale o dimensiune intertextuală fină, niciodată ostentativă. De altfel, într-un interviu, Șerban afirma: „Am învățat să citesc lumea și oamenii nu doar prin prisma propriilor simțuri, ci și prin ochii poezilor care au visat înaintea mea.” Această umilință creativă îl salvează de capcana solipsismului atât de frecventă în poezia contemporană. În loc să își glorifice sinele, Șerban preferă să exploreze rețeaua invizibilă care leagă viețile anonime de sensurile universale. Robert Șerban nu este un revoluționar formal, ci un rafinat al sincerității.

Într-o lume literară adesea dominată de cinism, artificialitate sau de experimente verbale gratuite, poezia lui apare ca un exercițiu de echilibru între luciditate și candoare, între tragic și tandru. Printr-o gestică poetică marcată de o sinceritate neostentativă, Șerban reușește să confere gravitate lucrurilor simple și să dea o dimensiune poetică evenimentelor infime ale cotidianului. În literatura română contemporană, puțini poeți reușesc să păstreze o asemenea constanță a emoției autentice și o asemenea simplitate sofisticată. Într-un interviu recent, poetul afirma: „Cea mai mare artă este să spui lucruri importante fără să-ți pierzi firescul și fără să cazi în solemnitate” (interviu, sursă directă). Această „artă a firescului” reprezintă cheia întregii sale creații: o poezie care nu țipă, ci șoptește; care nu provoacă scandal, ci introspecție; care nu caută stridențe, ci reverberații lente, profunde.

În literatura română contemporană, Robert Șerban se alătură astfel unei genealogii lirice esențiale, alături de poeți precum Ioan Es. Pop, cu melancolia sa a existenței de periferie, Nora Iuga, cu senzualitatea sa ludică și metafizică, sau Șerban Foarță, cu rafinamentul său baroc și autoironic. Dincolo de granițele literaturii române, universul poetic al lui Șerban rezonază cu ecourile discreției și profunzimii întâlnite la autori precum Seamus Heaney (pentru concretețea mitologizată a peisajului cotidian), Wisława Szymborska (pentru ironia existențială blândă) sau Tomas Tranströmer (pentru misterul tăcut al realității). Așadar, poezia lui Robert Șerban poate fi înțeleasă nu ca un manifest, ci ca un act de credință într-o frumusețe subtilă și salvatoare a lucrurilor mărunte. Printr-un limbaj direct și totuși încărcat de vibrație interioară, poetul transformă biografia intimă într-un spațiu comun, în care cititorul redescoperă, cu emoție, propria fragilitate. Dacă într-o zi va trebui să definim esența poeziei autentice a secolului XXI, Robert Șerban va fi, fără îndoială, printre cei care o vor susține cu simplitate! O lecție rară de modestie poetică într-o epocă în care adesea forma surclasează fondul și zgomotul sufocă liniștea. Căzătoare.

